

tani, de aki tudja, hogy mit jelent ilyen nagyszabású latin könyvet magyarra fordítani, ezt a becsületes munkát csak dicsérettel illetheti. Azonban nem hallgathatom el azt a megjegyzést, hogy a könyv kezelhetőségét nagyon előmozdította volna, ha a jegyzeteket mindjárt a szöveg alatt közli. Olyik jegyzet nem nyújt elég magyarázatot, ami néha az érthetőség rovására megy. A magyar szöveget talán nem lett volna szabad latin jegyzetekkel magyarázni, mert nem «deákos» műveltségű olvasókra is kell számítani.

A helyesírás, különösen az idegenszavaké, itt is ingadozó, mint legtöbb fordított könyvünkben. Így: kodex és codex, lyra és líra, philosophus és philozophus, classicus és klasszikus stb. Igazságtalanság volna azonban ezeket is a fordító rovására írni. Hibás ebben helyesírásbeli megállapodottságunk hiánya. *Szekely István.*

D. Katz: Psychologie und mathematischer Unterricht. (Abhandlungen über den math. Unterricht in Deutschland. Band III., Heft 8.) Teubner. 1913.

Ezidőszerint exakt pszichológiai kutatások tárgyát matematikai kérdések főleg csak annyiban teszik, amennyiben azok a számfogalom és térszemlélet kialakulására vonatkoznak. Ezért a szerzőnek több a mondanivalója arról, hogy a pszichológiának milyen vonatkozásai vannak a mennyiségtannak elemi iskolai tanításához, mint a közép- vagy főiskolaihoz. Az eddig nyert eredmények összeállításában mutatkozó hézagok feltüntetésével és néhány kérdés fölvetésével a szerző kívánatosnak jelzi, hogy a középiskola a jövőben többet érdeklődjék pszichológiai kérdések iránt is a matematikai oktatással kapcsolatban. Tudatossá is akarja tenni azokat a pszichológiai principiumokat, amelyek a didaktikusokat irányítják. Ez utóbbi törekvése miatt didaktikai, sőt methodikai kérdések tárgyalásába jobban mélyed el, semmint a könyv célja megkíváná. Sőt tovább menve, egyes aberrációk is nagyon foglalkoztatják, anélkül, hogy belőlük épen a nagy átlagnál értékesíthető következtetéseket vonna. Bizonyos azonban, hogy egyes, talán épen a matematikusok körében kevésbé ismert pszichológiai fogalmak megbeszélésére itt jó alkalma nyílik.

A könyv témáját illetőleg manap alapproblémának tartják a számfogalom és térszemlélet kialakulásának kérdését. Bőven is esik szó róla. Jól mutatja be, hogy a gyermek numerikus viszonyokat a szemlélet alapján aránylag korán ismer fel, de helyes számlálásra lassabban szokik és még nehezebben jön rá, hogy mi az egy halmaz elemeinek a száma, mert az absztrakció folyamata, mely a quantitást elkülöníti a kvalitástól, nagyon lassan megy végbe. Ennél nemcsak

vizuális, hanem akusztikus tényezők is játszanak közre, amiből az elemi számtanításra fontos következtetéseket lehet vonni és a szerző meg is teszi ezt. Jóval egyszerűbb a dolog a geometria egészen primitív elemi tárgyalásánál. Ez az egyszerűség azonban elvész, hacsak kissé is emelkedettebb az álláspont, amiről azonban már nem esik szó.

A könyv egyik érdekes fejezete a speciális matematikai tehetőség problémáját vizsgálja. Figyelmeztet arra, hogy kielégítő előmenetel a középiskolai mathesis anyagában még nem jelent matematikai tehetséget (fordítva áll-e a dolog, arról nem beszél), mert az lehet pusztán érdeklődés jele, aminek talán egészen más a forrása. Persze evvel az el nem döntött probléma helyett most már kettő volna elintézendő, aminek megállapítása azonban szükséges volt, mielőtt tovább lehetne menni.

Sokat vitatott kérdés, hogy leányok tanításával lehet-e ugyanazt az eredményt elérni, mint fiúkkal? Leányiskolai tantervek felteszik, hogy lehet. Néhány nő valóban figyelemreméltó eredményt is ért el, amit az átlagemberekről való vitatkozásban nem szabad figyelmen kívül hagyni. A szerző álláspontját úgy látszik G. Heymans: *Die Psychologie der Frau* c. munkájából vett idézete tolmácsolja: «Sok mindent lehet kierőszakolni, de szeretetet nem és épen a tudomány-szeretet hiányzik a diák-kisasszonyokban. Nekik a tudománnyal való foglalkozás: kötelességteljesítés, nem pedig szabad, élvezetes, természetes tevékenység. Valójában nem lesznek intimekké a tudománnyal és inkább foglalkoznak vele, mint élnek benne... A tudomány nekik nem természetes és ösztönszerű, hanem inkább gyakran fárasztóan kierőszakolt figyelem tárgya.» Statisztikai anyagból erről még nem lehet sokat tudni. Kevés is van, az se mindig megbízható, mert akik a kérdéshez hozzászóltak, érzelmeik befolyásolta előítéletek hatása alatt is állhattak.

A könyv záró fejezete a tanítók és tanárok képzésével foglalkozik. Érdekes, hogy — bizonyára ismerve a mai viszonyokat — nem is annyira a pedagógiai képzés kellő pszichológiai alapozását sürgeti, hanem beéri az intenzívebb pedagógiai képzés szükségszerűségének hangsúlyozásával.

Oberle Károly.

Theodor Heller: Pädagogische Therapie für praktische Ärzte.

Berlin, J. Springer, 1914. V + 223 l., kötve 10*50 márka.

Hellernek ez a munkája a gyakorlati gyógyítópedagógiának a szülőtte s különösen azokhoz az orvosokhoz szól, kiknek rendellenes szellemi fejlődésű gyermekekkel van dolguk. Érdeme, hogy a sok elmélet mellőzésével a gyakorlati résszel foglalkozik s számos hasznos